

N NAPAN A2
MH/JC/AS
762-2017

Brussel, 16 mei 2017

ADVIES

over

**HET ONTWERPPROGRAMMA 2018-2022 VAN HET NATIONAAL ACTIEPLAN
VOOR DE REDUCTIE VAN PESTICIDEN (NAPAN)**

(goedgekeurd door het bureau op 6 april 2017,
bekrachtigd door de algemene vergadering van de Hoge Raad op 16 mei 2017)

De Hoge Raad voor de Zelfstandigen en de KMO heeft kennis genomen van de openbare raadpleging over het ontwerpprogramma 2018-2022 van het Nationaal Actieplan voor de reductie van pesticiden (NAPAN). Na een vergadering van sectorcommissie nr. 5 - Land- en tuinbouwgebonden activiteiten op 15 maart 2017 heeft het bureau van de Hoge Raad op 6 april 2017 bij hoogdringendheid volgend advies op eigen initiatief uitgebracht, dat werd bekrachtigd door de algemene vergadering van de Hoge Raad op 16 mei 2017.

CONTEXT

De Europese richtlijn 2009/128/EG van 21 oktober 2009 tot vaststelling van een kader voor communautaire actie ter verwezenlijking van een duurzaam gebruik van pesticiden verplicht de lidstaten om minstens om de vijf jaar een actieplan voor de reductie van pesticiden op te stellen. Artikel 4 van deze richtlijn stelt namelijk: “De lidstaten nemen nationale actieplannen aan teneinde hun kwantitatieve doelstellingen, streefcijfers, maatregelen en tijdschema’s vast te stellen om de risico’s en de effecten van het gebruik van pesticiden voor de menselijke gezondheid en het milieu te verminderen en de ontwikkeling en invoering van geïntegreerde gewasbescherming en alternatieve benaderingswijzen of technieken te bevorderen ter beperking van de afhankelijkheid van het gebruik van pesticiden”. Op dit moment is deze richtlijn van toepassing op pesticiden die gewasbeschermingsmiddelen zijn. In de richtlijn staat echter dat het de bedoeling is de werkingssfeer van de richtlijn in de toekomst uit te breiden tot biociden.

Aangezien in België zowel de federale overheid als de gewesten bevoegd zijn voor de onderwerpen die in dergelijk actieplan aan bod komen, werd de richtlijn door de vier verschillende overheden in Belgisch recht omgezet en stelt elke overheid zijn eigen plan op:

Overheid	Benaming van het actieplan	Wettelijke basis
federale overheid	federaal reductieprogramma van pesticiden	koninklijk besluit van 4 september 2012 betreffende het federaal reductieprogramma van pesticiden, met inbegrip van hun gebruik in het kader van duurzame ontwikkeling
Vlaams Gewest	actieplan duurzaam pesticidengebruik	decreet van 8 februari 2013 houdende duurzaam gebruik van pesticiden in het Vlaamse Gewest
Waals Gewest	Waals reductieprogramma voor pesticiden	decreet van 10 juli 2013 tot vaststelling van een kader ter verwezenlijking van een duurzaam gebruik van pesticiden en tot wijziging van Boek I van het Milieuwetboek, Boek II van het Milieuwetboek, dat het Waterwetboek inhoudt, de wet van 28 december 1967 betreffende de onbevaarbare waterlopen en het decreet van 12 juli 2001 betreffende de beroepsopleiding in de landbouw
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	gewestelijk reductieprogramma voor pesticiden	ordonnantie van 20 juni 2013 betreffende een pesticidegebruik dat verenigbaar is met de duurzame ontwikkeling van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

De vier verschillende overheden werken wel samen in de NAPAN task force (NTF). NAPAN verwijst naar “Nationaal Actie Plan d’Action National”, zijnde de bundeling van de federale en gewestelijke plannen. De NTF staat in voor de coördinatie van de gewestelijke en federale programma's, voor de coördinatie van de openbare raadplegingen over de ontwerpen van reductieprogramma's, voor de communicatie van het NAPAN naar de Europese Commissie en de andere lidstaten, voor de coördinatie van de projecten die gemeenschappelijk zijn aan de gewestelijke en federale plannen en voor initiatieven inzake gecoördineerde controles.¹

Dit advies gaat over het ontwerpprogramma 2018-2022 van dat nationaal actieplan. De federale overheid en de gewesten organiseren één gezamenlijke openbare raadpleging over dit programma. Deze raadpleging loopt tot en met 10 april 2017.

Het programma 2018-2022 is niet het eerste nationaal actieplan dat wordt opgesteld. Eerder hebben de federale overheid en de gewesten een nationaal actieplan voor de periode 2013-2017 opgesteld. Reeds voor die periode en voor dat de richtlijn 2009/128/EG er was, bestond er een federaal actieplan onder de naam Programma voor de reductie van Pesticiden en Biociden. Dat programma beoogde de periode 2005-2010 en werd verlengd tot 2012. Het vormde de uitvoering van artikel 8 bis van de wet op de productnormen² dat bepaalt dat een risicoreductieprogramma moet worden opgesteld ter vermindering van het gebruik en het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen en biociden, waaraan mens en leefmilieu kunnen worden blootgesteld. Die bepaling in de wet op de productnormen bestaat nog steeds en het in bovenstaande tabel vermelde koninklijk besluit van 4 september 2012 is dus niet enkel een omzetting van de richtlijn 2009/128/EG maar geeft ook uitvoering aan artikel 8 bis van de wet op de productnormen.³

Het nationaal actieplan voor de periode 2018-2022 bouwt verder op het nationaal actieplan voor de periode 2013-2017 en bestaat uit een uitgebreide lijst van acties verdeeld over 12 verschillende thema's. Elke actie wordt aangeduid met een code bestaande uit een lettercode en 3 cijfers, bijvoorbeeld Wal.2.2.1:

- De lettercode geeft aan van welke overheid de actie uitgaat (Fed., Vla., Wal. of BHG). Indien het een gezamenlijke actie van de verschillende overheden is, wordt de code Bel. gebruikt.
- Het eerste cijfer wijst op de periode waarop het actieplan betrekking heeft. Een 2 verwijst naar het programma 2018-2022. Vandaar dat in dit advies enkel codes met als eerste cijfer een 2 zullen voorkomen.
- Het tweede cijfer verwijst naar het thema.
- Het derde cijfer verwijst naar de plaats die de actie bekleedt binnen het thema waarbij de nummering voor elke overheid opnieuw start. Er bestaat met andere woorden bijvoorbeeld zowel een code Fed. 2.8.1 als een code Vla. 2.8.1.

¹ <http://fytoweb.be/nl/reductieplan/overleg/napan-task-force>

² de wet van 21 december 1998 betreffende de productnormen ter bevordering van duurzame productie- en consumptiepatronen en ter bescherming van het leefmilieu, de volksgezondheid en de werknemers, artikelen 5, § 1,6° en 8bis, § 1, eerste lid, ingevoegd bij de wet van 28 maart 2003, gewijzigd bij de programmawet van 22 december 2003

³ <http://fytoweb.be/nl/reductieplan/chronologie-van-het-federaal-reductieplan-voor-pesticiden>

ALGEMENE BEMERKINGEN

Aangezien de Hoge Raad voor de Zelfstandigen en de KMO een federale adviesraad is, heeft hij in dit advies in de eerste plaats aandacht voor de federale en gezamenlijke acties. Voor zelfstandigen en kmo's heeft het finaal echter weinig belang van welke overheid maatregelen uitgaan. Voor hen is van belang welke impact maatregelen op hen hebben. We beperken ons in dit advies dan ook niet tot die acties waarbij de federale overheid betrokken is. Bovendien treffen de gewesten vaak soortgelijke maatregelen zodat een onderlinge afstemming en benchmarking aangewezen is.

Vooraleer bemerkingen bij specifieke acties te geven, formuleert de Hoge Raad hier een aantal algemene bemerkingen.

1. Doeltreffend en doelmatig beleid

Samen met de zorg voor het leefmilieu vormen de veiligheid en de gezondheid van alle betrokkenen (de zelfstandigen, de werknemers, klanten, omwonenden, ...) een prioriteit voor de Hoge Raad.

Maatregelen moeten echter altijd goed beoordeeld worden op hun doeltreffendheid en doelmatigheid om die doelstellingen te bereiken: worden met de gekozen maatregelen de beoogde doelstellingen daadwerkelijk bereikt en zijn er geen andere maatregelen mogelijk die toelaten de doelstellingen op een efficiëntere wijze te behalen? Heeft het nut om verkooppunten te verplichten informatie-affiches op te hangen en dat te controleren terwijl blijkt dat geen enkele klant dat leest? Is het risico daadwerkelijk zo groot dat floristen niet enkel handschoenen moeten dragen wanneer zij met snijbloemen werken maar ook lange mouwen en gaan zij dat daadwerkelijk doen? Draagt het achter slot bewaren in het verkooppunt van gewasbeschermingsmiddelen voor niet-professioneel gebruik bij tot het beter gebruik van deze middelen en zo ja staat die bijdrage dan in verhouding tot de extra kost ervan voor de ondernemingen en kan die bijdrage niet op een andere wijze gerealiseerd worden?

Zelfstandigen en kmo's gaan gebukt onder veel te zware administratieve lasten en overregulering. Administratieve lasten en regels die niet daadwerkelijk bijdragen tot de beoogde doelstellingen of die niet absoluut noodzakelijk zijn om die doelstellingen te behalen, moeten dan ook te allen prijze vermeden worden. Elke maatregel zou dan ook aan een kritische ex ante evaluatie moeten onderworpen worden.

In dit kader is ook de ex post evaluatie van voorgaande maatregelen en dus met name van het actieplan 2013-2017 erg belangrijk. Volgens de Hoge Raad moet op dit vlak nog heel wat werk gebeuren.⁴ Daarbij moet niet alleen de output van de verschillende maatregelen beter in kaart worden gebracht maar ook de daadwerkelijke effecten en neveneffecten die ze hebben gehad. Dus bijvoorbeeld niet enkel kijken hoeveel personen reeds een opleiding gevolgd hebben maar nagaan of die personen daardoor daadwerkelijk een betere kennis hebben verworven en daardoor daadwerkelijk beter wordt omgesprongen met pesticiden.

⁴ Cf. <http://fytoweb.be/nl/reductieplan/chronologie/het-huidige-programma> en meer bepaald het "Voorlopig activiteitenverslag van het FRPP voor de periode 2013-2016"

Zowel bij de ex ante als ex post evaluaties is het belangrijk om de betrokken ondernemingen te betrekken. Zij weten namelijk vaak het best welke maatregelen in de praktijk werken of hoe die maatregelen kunnen verbeterd worden. Overeenkomstig het denk eerst klein principe van de Small Business Act is het daarenboven belangrijk om bij het opstellen van beleid vanaf het begin rekening te houden met de kleine ondernemingen.

2. Gecoördineerd beleid

Zonder hier de bestaande bevoegdheidsverdeling tussen de federale en regionale overheden in vraag te willen stellen, moet de Hoge Raad vaststellen dat er in dit domein een gebrek is aan de coördinatie van het beleid.

Naast enkele gezamenlijke acties bevat het nationaal actieplan voornamelijk acties die exclusief uitgaan van één van de vier betrokken overheden. Het nationaal actieplan is vooral een optelsom van de afzonderlijke acties van de verschillende overheden. In verschillende gevallen nemen de verschillende gewesten bovendien maatregelen die in belangrijke mate gelijkaardig zijn.

Dit gebrek aan coördinatie blijkt bijvoorbeeld al duidelijk wanneer men het Belgisch nationaal actieplan voor de periode 2013-2017 (dat qua opbouw sterk lijkt op het ontwerpprogramma 2018-2022) vergelijkt met de actieplannen van de andere lidstaten voor die periode. Ook wanneer men bijvoorbeeld die vergelijking maakt met het actieplan van Duitsland dat een daadwerkelijk geïntegreerd plan is terwijl Duitsland ook deelstaten heeft die bevoegdheden inzake leefmilieu hebben.⁵

Het gebrek aan coördinatie blijkt ook uit de uiteenlopende informatie die men terugvindt. De hernieuwing van fytoweb is zeker geslaagd te noemen maar eigenlijk zou alle informatie met betrekking tot gewasbeschermingsmiddelen die een kmo nodig heeft op één enkele plaats terug te vinden moeten zijn en zou men niet op tal van websites van verschillende overheden en overheidsorganisaties informatie moeten gaan verzamelen.⁶

Ook de manier waarop de raadpleging wordt georganiseerd is kenmerkend voor de bestaande fragmentatie van het beleid. De Hoge Raad vindt het een goede zaak dat er alvast een gezamenlijke raadpleging wordt georganiseerd. Hij stelt echter wel vast dat, hoewel na contacten met de NAPAN Task Force bleek dat zij de nodige flexibiliteit aan de dag legden, de webpagina met daarop het raadplegingsdocument zo is opgevat dat een respondent een keuze moet maken voor een welbepaalde overheid over wiens maatregelen men opmerkingen wenst te maken. Zoals eerder opgemerkt is het voor de zelfstandigen en kmo's in de eerste plaats de inhoud van het beleid die van belang is en minder welke overheid waarvoor bevoegd is. De betrokken actoren vragen om in hun deelname aan de raadpleging een onderscheid te maken tussen die overheden, is vanuit het standpunt van de ondernemingen en de burgers niet logisch en weinig gebruiksvriendelijk.

De fragmentatie van het beleid in combinatie met een tekort aan coördinatie leidt niet enkel tot extra kosten voor de overheden maar ook voor de samenleving in het algemeen en voor de betrokken zelfstandigen en kmo's in het bijzonder. Zelfstandigen en kmo's beschikken niet over de middelen om hun weg te zoeken in een complex geheel van regels en formaliteiten. Men mag bovendien ook niet vergeten dat zelfstandigen en kmo's soms actief zijn in verschillende gewesten waardoor het dan wel erg moeilijk wordt om op de hoogte te blijven van alle acties en maatregelen.

⁵ https://ec.europa.eu/food/plant/pesticides/sustainable_use_pesticides/nap_en

⁶ https://www.belgium.be/nl/leefmilieu/gereguleerde_stoffen/pesticiden_en_biociden

Een betere coördinatie zou problemen zoals overlappingsen, tegenstellingen, hiaten en de lage receptie door de doelgroep kunnen terugdringen. Coördinatie draagt bij tot een doeltreffend en doelmatig beleid. Concreet vraagt de Hoge Raad:

- meer samen te werken,
- regels en normen beter op elkaar af te stemmen,
- in plaats van afzonderlijke maar soortgelijke acties meer gezamenlijke acties te ondernemen.
- de rol van de NAPAN Task Force te versterken,
- een meer geïntegreerd nationaal actieplan op te stellen.

3. Gewasbeschermingsmiddelen en biociden

Het onderscheid dat gemaakt wordt tussen gewasbeschermingsmiddelen en biociden leidt tot heel wat verwarring en maakt het voor de zelfstandigen en kmo's extra moeilijk om de regelgeving goed te begrijpen.

In de regelgeving worden pesticiden doorgaans opgesplitst in gewasbeschermingsmiddelen enerzijds en biociden anderzijds. De eerder vermelde regelgeving van de federale en regionale overheden ter omzetting van de richtlijn 2009/128/EG en die dus de basis vormt voor de respectieve actieplannen, heeft allemaal betrekking op zowel gewasbeschermingsmiddelen als biociden. De richtlijn 2009/128/EG daarentegen heeft enkel betrekking op gewasbeschermingsmiddelen maar het is dus zoals ook reeds eerder aangehaald de bedoeling het toepassingsgebied van deze richtlijn in de toekomst uit te breiden tot biociden. De acties in het nationaal actieplan gaan nagenoeg allemaal over gewasbeschermingsmiddelen. Wanneer het begrip pesticiden wordt gebruikt, blijkt vaak uit de context dat men meer bepaald gewasbeschermingsmiddelen bedoelt. Biociden komen in het actieplan slechts sporadisch in aan bod.

De Hoge Raad vraagt dat er correcter met de terminologie zou worden omgesprongen. Ofwel heeft men het over gewasbeschermingsmiddelen, ofwel over biociden. Alleen wanneer men over beide groepen van producten gezamenlijk spreekt, zou men de term pesticiden mogen gebruiken.

De Hoge Raad is er geen voorstander van om in één actieplan zowel de gewasbeschermingsmiddelen als de biociden te behandelen. In de wetgeving wordt er dus doorgaans een onderscheid gemaakt tussen deze twee groepen producten en voor elk van die twee groepen bestaat er een afzonderlijk juridisch kader. Ook binnen de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu houden twee verschillende diensten zich respectievelijk met gewasbeschermingsmiddelen en biociden bezig, namelijk de dienst Gewasbeschermingsmiddelen en Meststoffen en de dienst Biociden. De doelgroepen van het beleid ten opzichte van beide groepen van producten zijn ook verschillend. In vergelijking met gewasbeschermingsmiddelen worden biociden in heel veel verschillende en uiteenlopende sectoren en beroepen gebruikt. Dit betekent echter niet dat de maatregelen met betrekking tot de gewasbeschermingsmiddelen en de maatregelen met betrekking tot de biociden niet onderling op elkaar moeten afgestemd worden of dat er geen maatregelen kunnen zijn die tegelijkertijd beide groepen van producten beogen. De Hoge Raad vindt dat men iedere geval een duidelijke keuze moet maken: ofwel gaat het voorliggend actieplan enkel over gewasbeschermingsmiddelen, ofwel gaat het over zowel gewasbeschermingsmiddelen als biociden maar dan moeten de acties met betrekking tot de biociden ook allemaal in het actieplan worden opgenomen.

BEMERKINGEN BIJ DE VOORGESTELDE ACTIES

De Hoge Raad formuleert hier bemerkingen bij een aantal van de in het ontwerpprogramma opgenomen acties.

Fed. 2.1.1 – De activiteiten inzake de fytolicensie voortzetten

De Hoge Raad wil een algemene evaluatie van het fytolicensie-certificeringssysteem (aantal uitgereikte licenties per type, aantal opleidingen per soort en aantal deelnemers, vaststellingen van inbreuken op de regelgeving, impact op het beter gebruik van pesticiden, kwaliteit van de voorlichting in de verkooppunten, ...).

Fed. 2.1.2 – Wederzijdse erkenning van certificaten met Nederland, Duitsland, Frankrijk en Luxemburg

De Hoge Raad is een groot voorstander van die wederzijdse erkenning. Normaal zou die reeds van bij de start van het fytolicensie-certificeringssysteem integraal deel hebben moeten uitmaken van dat systeem. Dergelijke wederzijdse erkenning is hier logisch aangezien de regelgevingen van de verschillende lidstaten gebaseerd zijn op dezelfde Europese regelgeving en doelstellingen. Bij de ondernemingen bestaat er ook concreet vraag naar zo een wederzijdse erkenning. Veel loonwerkers die actief zijn in de grensregio's werken bijvoorbeeld regelmatig in onze buurlanden.

BHG 2.1.1 + BHG 2.1.3 + BHG 2.1.4 + BHG 2.1.5 + BHG 2.1.6 + BHG 2.1.7 + BHG 2.1.8

Vla. 2.1.1 + 2.1.2

Wal. 2.1.1 + 2.1.2 + 2.1.3 + 2.1.4 + 2.1.5

→ Acties die betrekking hebben op de basisopleiding, het examen of de aanvullende opleiding

Indien men niet over een diploma of een getuigschrift beschikt dat in aanmerking komt voor de aanvraag van een fytolicensie, dan dient men eerst een opleiding te volgen of in iedere geval een examen af te leggen vooraleer men een fytolicensie kan aanvragen. Gedurende de geldigheidsduur van zes jaar van de licentie zal men een aantal vormingsactiviteiten (aanvullende opleidingen) moeten bijwonen om de geldigheid van de fytolicensie te kunnen verlengen.⁷

Met betrekking tot de verschillende acties inzake de basisopleiding, het examen en de aanvullende opleiding maakt de Hoge Raad volgende bemerkingen:

- Er dienen voldoende opleidingen en examens georganiseerd te worden. Momenteel is dat niet het geval. Er is sprake van opleidingen waaraan 700 personen deelnemen.
- De opleidingen moeten ook beter omkaderd worden.
 - o Het kan niet de bedoeling zijn dat opleidingen die erkend worden in het kader van het fytolicensie-certificeringssysteem door eender wie kunnen georganiseerd of gegeven worden. De kwaliteit van de opleidingen moet gegarandeerd worden en de overheden moeten daarvoor voldoende omkadering voorzien. Beroeps- en sectororganisaties bijvoorbeeld zijn goed geplaatst om in samenwerking met erkende opleidingscentra dergelijke opleidingen te organiseren.

⁷ <http://fytoweb.be/nl/fytolicensie/fytolicensie-aanvragen>

- De e-mailadressen van de personen die over een fyto-licentie beschikken zouden moeten worden bijgehouden en ter beschikking gesteld van de organisaties die aanvullende opleidingen organiseren zodat zij die personen rechtstreeks kunnen informeren over de aanvullende opleidingen die zij organiseren.
- Er moet ook toegezien worden op de inhoud van de opleidingen.
- Er moet vermeden worden dat iemand meermaals dezelfde aanvullende opleiding kan volgen en deze telkens kan laten meetellen voor het minimum aantal bij te wonen vormingsactiviteiten.
- De inhoud van de opleiding die men volgt, zou minimaal moeten overeenstemmen met zijn of haar beroepsactiviteit.
- De inhoud van de opleidingen en de examens in de verschillende gewesten moet op elkaar worden afgestemd.

Voor de Hoge Raad is het vooral belangrijk dat de opleidingen en het examen een daadwerkelijke meerwaarde bieden en niet louter formaliteiten worden.

Bel. 2.2.1 - Sensibilisatie van de gebruikers van gewasbeschermingsmiddelen voor amateurgebruik om te kiezen voor een risicoarme benadering
Fed. 2.2.1 - Beschikbaarheid van de verplichte informatie op de plaatsen waar GBM voor amateurgebruik worden verkocht

Beide acties hebben betrekking op de beschikbare informatie voor de niet-professionele in de verkooppunten. De Hoge Raad is er voorstander van de gebruikers goed te informeren. Uit de praktijk blijkt echter dat de gebruikers in het verkooppunt geen oog hebben voor de daar te lezen informatie. Die verplichte informatie is dan ook zinloos. Een informatieflyer die wordt meegegeven met de klant of informatie die bij het product zelf zit, is een betere aanpak. Ook communicatie door de overheid via de media zal meer impact hebben.

BHG 2.2.2 - Waarborgen van de kwaliteit van de informatie die in de verkooppunten wordt verstrekt

In het kader van deze actie wil men een grotere zichtbaarheid geven aan handelszaken die zich verbinden tot pesticidenreductie. Er is niets op tegen dat handelszaken die extra inzetten op duurzaamheid dat in hun communicatie naar het publiek onderlijnen. De vraag is wel welke rol de overheid daar juist kan bij spelen en welke criteria men hanteert om te beoordelen of een handelszaak al dan niet in aanmerking komt voor die voorkeursbehandeling. In dit kader moet er zeker op gelet worden dat kleine ondernemingen geen extra nadeel ondervinden. Uit ervaringen met labels en doorlichtingen in het kader van Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen is het geweten dat het voor kleine ondernemingen die daadwerkelijk aan de gestelde voorwaarden voldoen moeilijker is dan voor grote ondernemingen om op basis van formele procedures en criteria aan te tonen dat zij aan die voorwaarden voldoen.

Wal. 2.2.7 - De klanten bewust maken van de risico's die met GBM gepaard gaan

In deze actie wil men promoten dat producten voor niet-professioneel gebruik achter slot bewaard worden in de verkooppunten. Niet omdat deze producten gevaarlijk zijn voor de bezoekers van het verkooppunt maar omdat men de tuincentra ertoe wil aanzetten deze producten niet meer in zelfbediening te verkopen en men zo de klanten wil verplichten een verkoper met een fyto-licentie NP (Distributie van of voorlichting over middelen voor niet-professioneel gebruik) aan te spreken. Op die manier wil men de klanten bewust maken van de risico's die aan die producten verbonden zijn.

De Hoge Raad is tegen deze maatregel. Het is helemaal niet zeker dat door het achter slot bewaren van deze producten de klant beter zal geïnformeerd worden maar deze maatregel brengt wel extra kosten en extra werk met zich mee voor de kmo's die deze producten verkopen. Deze maatregel is een mooi voorbeeld van een maatregel die niet doeltreffend en niet doelmatig zal zijn. Er zijn betere manieren om de klant bewust te maken van de risico van producten voor niet-professioneel gebruik.

Fed. 2.3.1 – Beschikbaarheid van een evenwichtige informatiebron

De Hoge Raad vindt dat er met fytoweb reeds goed werk is geleverd. Voor een ondernemer die informatie zoekt over het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen blijven er echter heel wat verschillende informatiebronnen bestaan. Die informatie moet nog beter op elkaar afgestemd en zo veel mogelijk gecentraliseerd worden. Ook het onderscheid tussen gewasbeschermingsmiddelen en biociden is een belangrijk aandachtspunt bij het organiseren en ter beschikking stellen van de nodige informatie.

BHG 2.5.1 + BHG 2.5.2 - Passende informatie verspreiden over de meest problematische bespuitingen

Vla. 2.5.1 – Bescherming van potentieel aan bespuitingen met gewasbeschermingsmiddelen blootgestelde personen

Deze drie acties hebben allemaal betrekking op het waarschuwen van potentieel blootgestelde personen.

De Hoge Raad vindt de veiligheid en gezondheid van alle betrokkenen prioritair, dus zeker ook van de personen die aanwezig zijn in de buurt van waar gewasbeschermingsmiddelen worden gebruikt, bijvoorbeeld omdat ze daar wonen of werken. De ervaring van de betrokken ondernemingen leert dat er zich in de praktijk heel weinig problemen stellen. Iedereen die gewasbeschermingsmiddelen gebruikt moet zijn gezond verstand gebruiken en voorzichtig zijn zodat er zich geen risico's voordoen en er geen hinder is voor bijvoorbeeld omwonenden. Ook bij de toelating van producten en in de informatie bij de toegelaten producten wordt hier aandacht aan besteed.

Een systeem opzetten waarbij de omwonenden of andere personen die in de buurt aanwezig zijn systematisch vooraf geïnformeerd worden, is volgens de Hoge Raad in de praktijk echter zeer moeilijk haalbaar. Heel wat terreinen waar gewasbeschermingsmiddelen gebruikt worden liggen in relatief dichtbevolkt gebied en in sommige gevallen moeten dus grote groepen van mensen verwittigd worden. Ook de soms moeilijk voorspelbare weersomstandigheden bepalen mee op welk tijdstip men best gewasbeschermingsmiddelen gebruikt. Tevens stelt zich de vraag wie de omwonenden moet verwittigen: de eigenaar van de grond, de pachter, de loonwerker?

Bel. 2.8.1 – Standaardisering van de speel- en leegloopsystemen

De Hoge Raad is groot voorstander van dit actiepoint en vindt dat dit niet enkel in België maar ook lidstaatgrensoverschrijdend moet aangepakt worden. Hoe groter de markt, hoe groter en goedkoper het aanbod van deze systemen voor de kmo's.

Wal. 2.9.7 – De verkoops- en voorlichtingsactiviteiten van GBM opsplitsen

Deze actie wil de ontwikkeling bevorderen van een netwerk van raadgevers onafhankelijk van de verkoop- en productiesector van GBM omdat men er van uitgaat dat de doelstellingen van de verkopers en de voorlichters deels tegenstrijdig zijn. De Hoge Raad heeft er geen probleem mee dat men investeert in een netwerk van raadgevers die de gebruikers kunnen bijstaan, zeker als zij dat doen op basis van correcte en objectieve informatie. De titel van deze actie verwijst echter naar de opsplitsing van de verkoops- en voorlichtingsactiviteit. Dat is volgens de Hoge Raad zeker niet aangewezen. In het verkooppunt kan zonder problemen correct en objectief advies gegeven worden over het gebruik van een product en over eventuele alternatieven (d.m.v. toelichting door de verkoper met een fytolicentie, via het call center, door informatiefolders, ...). De Hoge Raad ziet bovendien niet hoe dergelijke opsplitsing praktisch zou kunnen georganiseerd worden zonder dat de gebruiker net over minder informatie zou beschikken.

Wal. 2.10.3 - Voor elke exploitant de hoeveelheid aangekochte GBM bepalen

Wal. 2.10.4 - Ontwikkelen van een opvolging van het gebruik van GBM per exploitatie en voor alle exploitaties samen.

Wat deze maatregelen betreft, vraagt de Hoge Raad zich af of de hier beoogde informatie niet reeds moet worden doorgegeven in het kader van de verplichte perceelopvolging. In ieder geval moeten deze maatregelen grondig op hun doelmatigheid en doeltreffendheid beoordeeld worden aangezien ze dreigen erg veel extra administratieve lasten voor de ondernemingen met zich mee te brengen.

Bel. 2.11.1 – Evaluatie van de relevantie en de haalbaarheid van de risicobeperkende maatregelen toe te passen door de gebruikers van GBM

De Hoge Raad is zoals bij zijn algemene bemerkingen reeds toegelicht een groot voorstander van een goede evaluatie van de doeltreffendheid en doelmatigheid van de verschillende maatregelen.

Zo stelt zich de vraag van de noodzakelijkheid en de haalbaarheid van de bufferzones die in sommige gevallen overdreven groot zijn, zeker gezien de gemiddelde perceelgrootte en gezien het feit dat er meer en meer aan precisielandbouw wordt gedaan waarbij men nagenoeg per vierkante meter gaat bepalen welke behandeling nodig is.

Eerder werd ook het voorbeeld gegeven van de floristen: is de verplichting voor floristen om lange mouwen te dragen wanneer zij met snijbloemen werken, noodzakelijk en wordt dit ook voldoende daadwerkelijk gedaan?

In dit kader dient ook gewezen te worden op de noodzaak van een level playing field wat de toegelaten producten en geldende regels betreft. Eerder werd al gewezen op de noodzaak aan een betere afstemming van de regels en normen tussen de verschillende gewesten maar ook op Europees niveau is een level playing field voor de ondernemingen belangrijk. Tenzij in die gevallen waarin er goede redenen zijn waarom in een welbepaalde lidstaat er andere producten mogen gebruikt worden of andere regels van toepassing zijn (bijvoorbeeld de bevolkingsdichtheid, de aanwezigheid van bepaalde insecten of de klimatologische omstandigheden), ziet de Hoge Raad geen reden waarom er binnen de verschillende lidstaten andere maatregelen zouden moeten gelden. Indien de Belgische ondernemingen aan striktere voorwaarden moeten voldoen dan de ondernemingen in de andere lidstaten, kan dat een concurrentienadeel voor hen veroorzaken.

CONCLUSIE

In dit advies geeft de Hoge Raad voor de Zelfstandigen en de KMO zijn bemerkingen bij het ontwerpprogramma 2018-2022 van het Nationaal Actieplan voor de reductie van pesticiden (NAPAN).

Leefmilieu, veiligheid en gezondheid zijn prioriteiten voor de Hoge Raad. Maatregelen moeten echter goed beoordeeld worden op hun doeltreffendheid en doelmatigheid. Administratieve lasten en regels die niet daadwerkelijk bijdragen tot de beoogde doelstellingen of die niet absoluut noodzakelijk zijn om die doelstellingen te behalen, moeten dan ook te allen prijze vermeden worden.

De Hoge Raad pleit ook voor een betere coördinatie van het beleid. Zonder de bestaande bevoegdheidsverdeling tussen de federale en regionale overheden in vraag te willen stellen, moet de Hoge Raad namelijk vaststellen dat er een gebrek aan coördinatie is.

Het onderscheid tussen gewasbeschermingsmiddelen en biociden leidt tot heel wat verwarring. De Hoge Raad vraagt dan ook dat de bestaande terminologie nauwkeurig wordt gebruikt en dat er een duidelijke keuze wordt gemaakt inzake het toepassingsgebied van het nationaal actieplan.

De Hoge Raad vraagt de verschillende betrokken beleidsverantwoordelijken om naast deze algemene bemerkingen ook rekening te houden met de meer specifieke bemerkingen die in dit advies gemaakt worden bij verschillende acties uit het ontwerpprogramma.
